

ЖҰЛЫН НЕРВТЕРІНІҢ ҚЫЗМЕТТЕРІ, ЗАҚЫМДАЛУ СИМПТОМДАРЫ

Жараспаева М.М.

ПЕРИФЕРИЯЛЫҚ ЖҮЙКЕ ЖҮЙЕСІ

ЖҰЛЫН ЖҮЙКЕЛЕРІ

Мойын өрімі
(plexus cervicalis)

Иық өрімі
(plexus brachialis)

Keуде жүйкелерінің алдыңғы өрімі

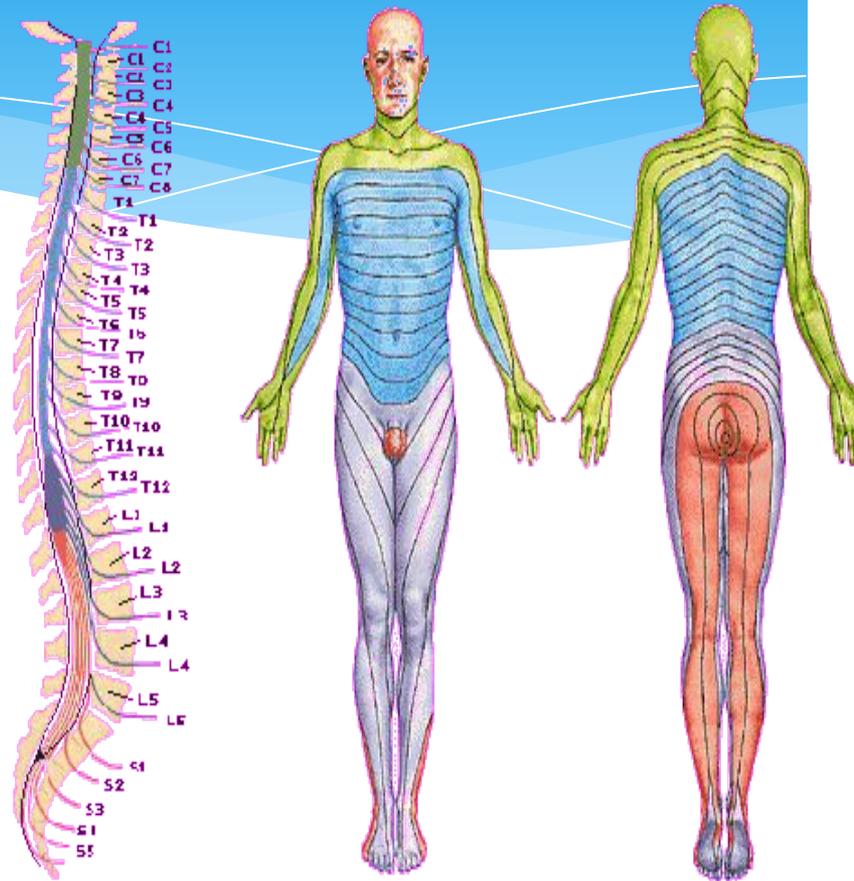
Бел өрімі
(plexus lumbalis)

ceгіз
(plexus sacralis)

БАС МИ ЖҮЙКЕЛЕРІ

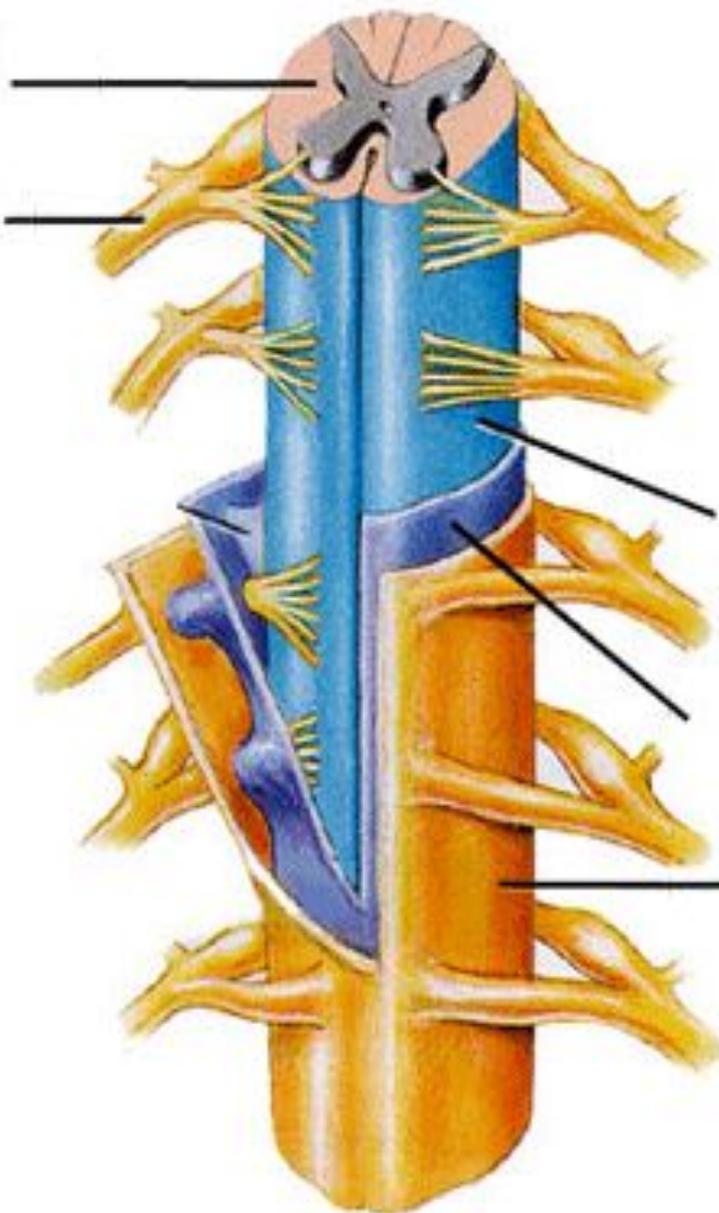
- I пара – обонятельный нерв
(n. olfactorius)
- II пара – зрительный нерв (n. opticus)
- III пара – глазодвигательный нерв
(n. oculomotorius)
- IV пара – блоковый нерв (n. trochlearis)
- V пара – тройничный нерв
(n. trigeminus)
- VI пара – отводящий нерв (n. abducens)
- VII пара – лицевой нерв (n. facialis)
- VIII пара – есту тепе-теңдік жүйкесі
(n. vestibulocochlearis)
- IX пара – тіл жұтқыншық жүйкесі
(n. glossopharyngeus)
- X пара – кезеген жүйке (n. vagus)
- XI пара – қосымша жүйке
(n. accessorius)
- XII пара – тіл асты жүйкесі
(n. hypoglossus)

- Жұлынның ұзындығы адамның бойына байланысты болады және 42-46 см құрайды. Шартты түрде жұлында 5 бөлімді ажыратады:
- мойындық- pars – cervicalis (C I- C VIII);
- кеуделік - pars thoracica (T I- T III);
- белдік - pars lumbalis (L I- L V);
- сегізкөздік - pars sacralis (S I- S V);
- құйымшақтық - pars coccygea (Co I- Co II).

**СПИННОЙ
МОЗГ**

**НЕРВНЫЙ
КОРЕШОК**

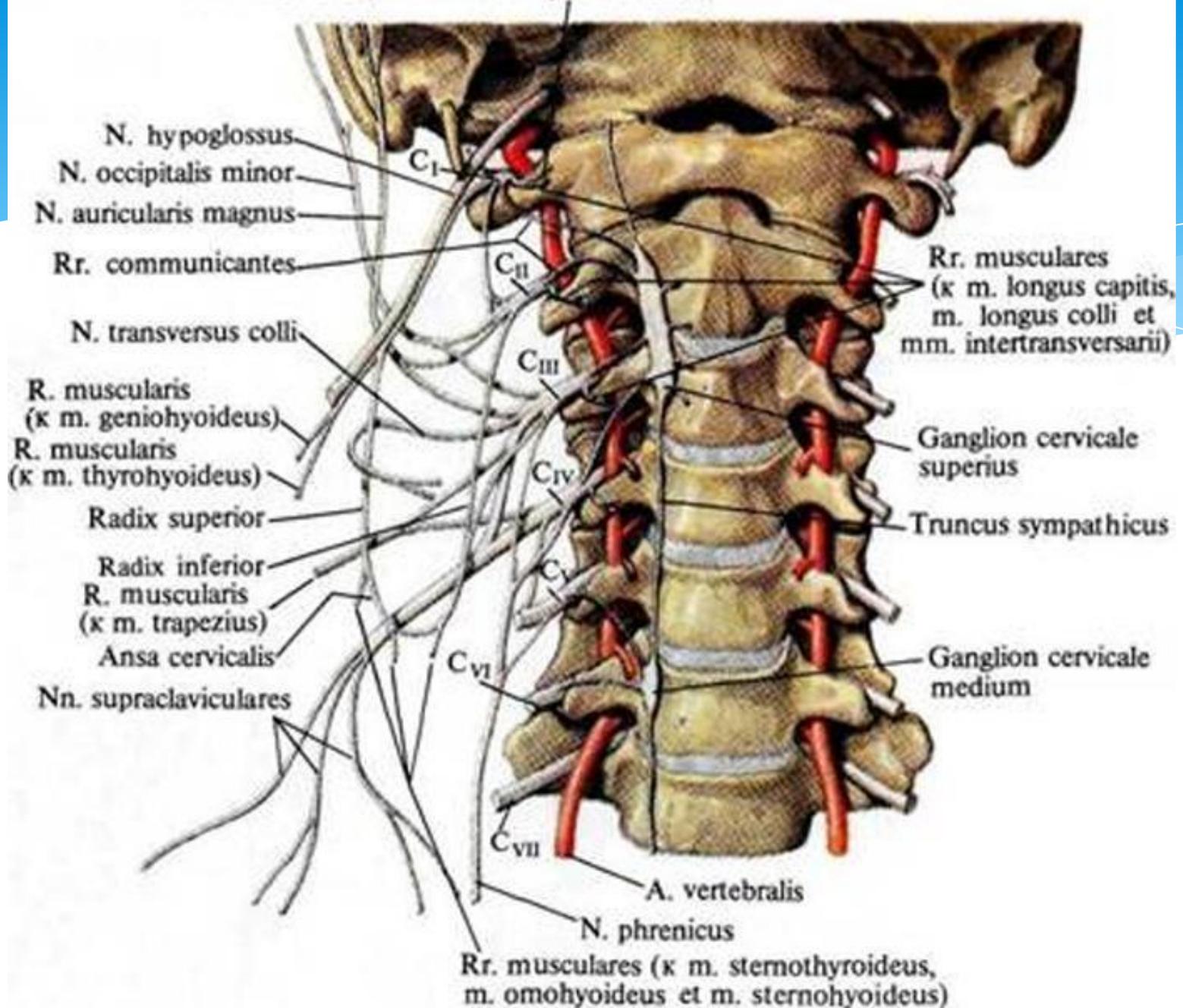

**МЯГКАЯ
ОБОЛОЧКА**

**ПАУТИННАЯ
ОБОЛОЧКА**

**ТВЕРДАЯ
ОБОЛОЧКА**

R. muscularis (κ m. rectus capitis anterior)

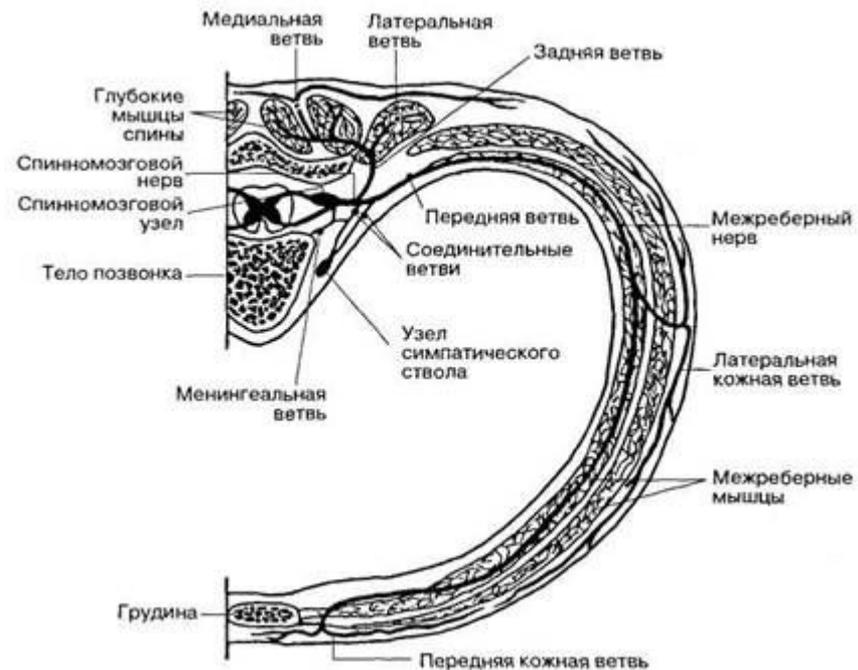

Строение спинномозгового нерва

- * 1 - radix dorsalis (задний корешок; чувствительный);
- * 2 - ganglion spinalis (спинномозговой узел);
- * 3 - radix ventralis (передний корешок; двигательный);
- * 4 - nervus spinalis seu foniculus (спинномозговой нерв или канатик);
- * 5 - ramus meningeus -чувствительная, иннервирует оболочки мозга;
- * 6 - ramus dorsalis nervi spinalis (задняя ветвь спинномозгового нерва) - смешанная, иннервирует кожу и аутохтонные мышцы дорсальной поверхности туловища;
- * 7- ramus ventralis nervi spinalis (передняя ветвь спинномозгового нерва) - смешанная, иннервирует кожу и мышцы вентральной поверхности туловища;
- * 8 - nucleus intermediolateralis (боковое промежуточное вегетативное ядро; симпатическое);
- * 9 - ramus communicans albus (белая соединительная ветвь);
- * 10 - ramus communicans griseus (серая соединительная ветвь) - обе соединительные ветви являются вегетативными симпатическими;
- * 11 - вегетативный узел пограничного симпатического ствола (truncus sympathicus).

Периферическая нервная система

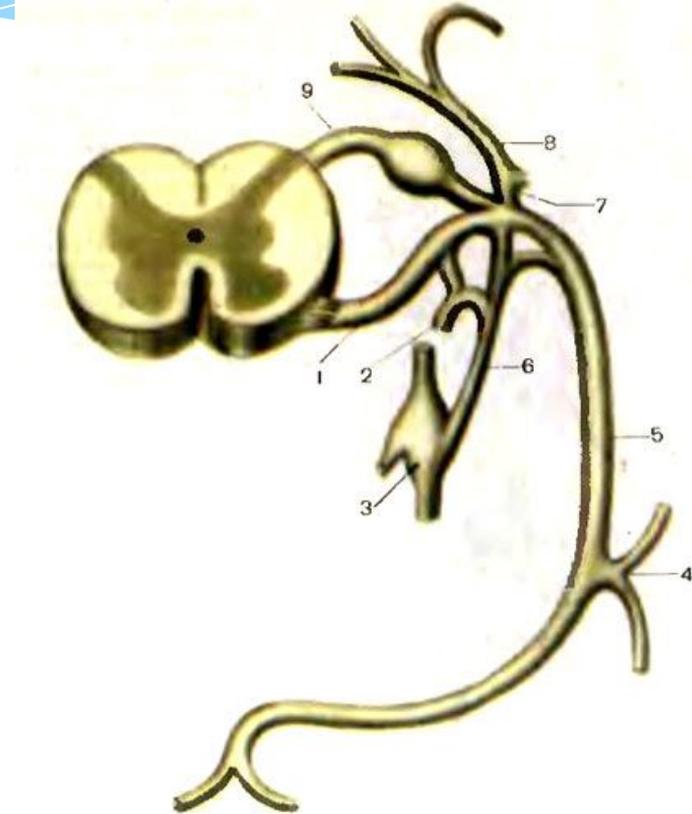
Спинномозговые нервы - смешанные по функции, образуются при соединении передних(двигательных) и задних(чувствительных) корешков спинного мозга.

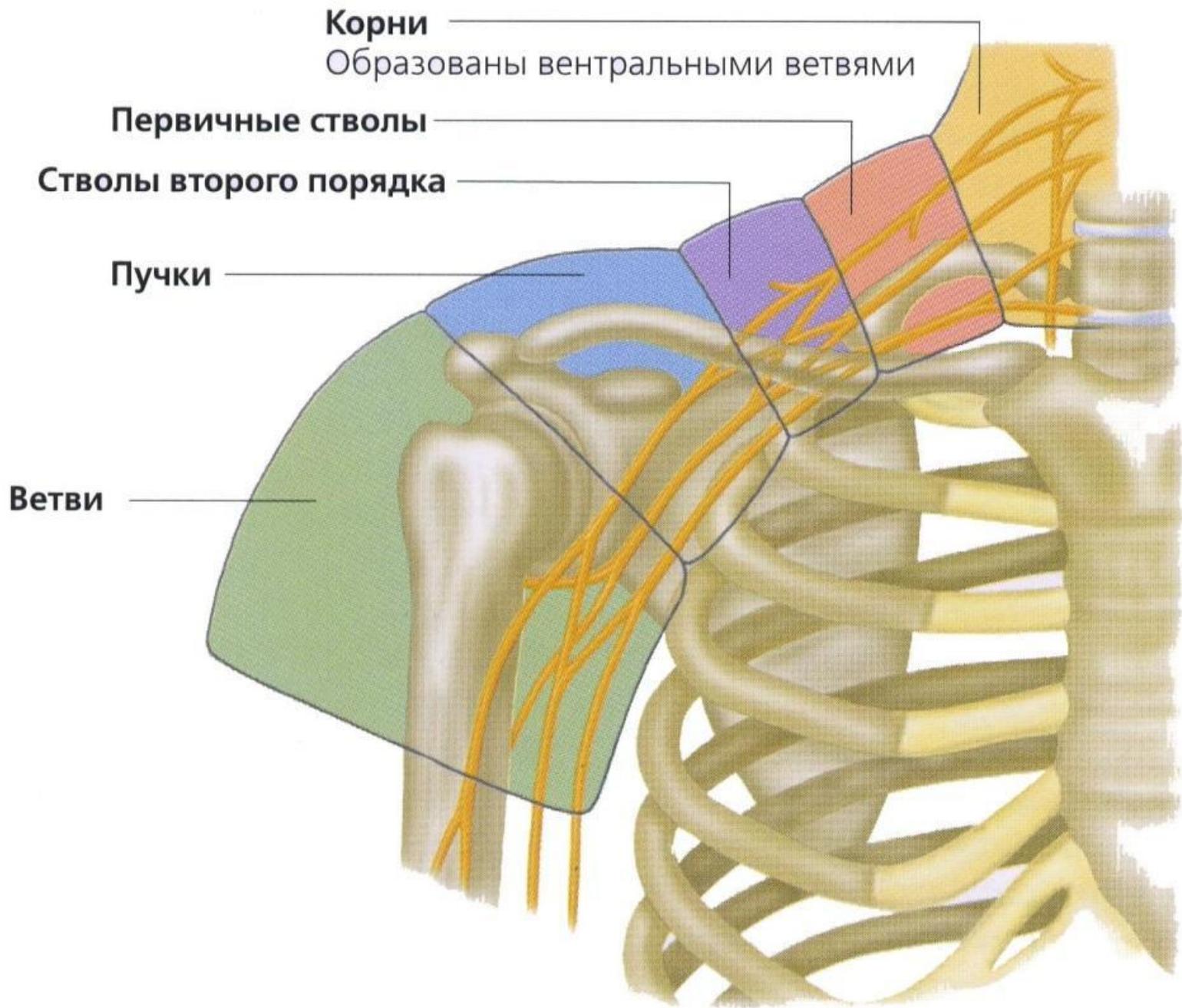

Периферическая нервная система

Каждый спинномозговой нерв образует ветви:

- 1- Переднюю – для иннервации передней стенки туловища и конечностей
- 2- Заднюю – для иннервации мышц и кожи затылка и спины
- 3- Соединительную — к узлу симпатического ствола

Жұлын жүйкелері (лат. nervi spinales nervus — жүйке, spinalis s. medulla spinalis — жұлын) - жұлыннан шығатын жүйке талшықтарынан құралған. Жұп жұлын жүйкелері адамда жұлынның алдыңғы (қозғалтқыш жүйке талшықтарынан құралған) және артқы (сезімтал жүйке талшықтарынан құралған) жұлын түбіршіктерінің, ал жануарларда жоғарғы (сезімтал жүйке талшықтарынан құралған) және төменгі(қозғалтқыш жүйке талшықтарынан құралған) жұлын түбіршіктерінің қосылуынан пайда болып, омыртқа өзегінен оң және сол омыртқааралық тесіктері арқылы шығады.

Құрамында сезімтал және қозғалтқыш жүйке талшықтары болғандықтан, жұлын жүйкелерін қызметі жағынан аралас жүйкелерге жатқызады. Бұлардың құрамында симпатикалық жүйке талшықтары да болады. Жұлын жүйкелері омыртқа өзегінен шыққан бойда-ақ байланыстырғыш (симпатикалық) және жұлын қабықтарына арналған қайтарма (сомалық) тармақтарды бөліп, сұр байланыстырғыш (симпатикалық) тармақтарды қосып алып, содан соң, адамда алдыңғы және артқы, жануарларда вентральды және дорсальды (сомалық, симпатикалық жүйке талшықтарынан құралған) тармақтарға ажырайды. Жұлынжүйкелерінің дорсальды тармақтары (адамда — артқы тармақтар) омыртқа бағанынан жоғары (адамда — омыртқа бағанының артқы жағында) орналасқан дене бөліктерін (сүйектер, бұлшықеттер, буындар, тері, олардың тамырлары), ал вентральды тармақтар омыртқа бағанынан төмен (адамда — алдыңғы жағында) жатқан дене бөліктерін жүйкелендіреді. Аталған тармақтар өз кезегінде латеральды (беткей орналасқан мүшелерге) және медиальды (терең жатқан мүшелерге) тармақтарға тарамдалады. Жұлын жүйкелері омыртқа бағаны бөлімдеріне сәйкес: мойын, көкірек, бел, құйымшақ және құйрық жүйкелері болып бөлінеді. Олардың саны мойында 8-жұп, құйрықта 5-6 жұп, қалған бөлімдерде адам мен жануарлардың омыртқалар санына сәйкес келеді. Алдыңғы (қол) және артқы аяқтарды жүйкелендіретін жүйкелер жұлын жүйкелерінің вентральды (адамда — алдыңғы) тармақтары түзетін: иық, бел және құйымшақжүйке тораптарынан шығады

Мойын өрімі

Мойын өрімі, *plexus cervicalis*, төрт жоғарғы мойын нервтерінің алдыңғы тармақтарынан түзіледі. Олар өзара үш доға ілмектермен байланысып, көлденең өсінділердің бүйірінен медиалды жағынан омыртканың алдыңғы бұлшықеттері, ал латералды жағынан омыртқа бұлшықеттері, *scalenus medius*, *m. levator scapulae*, *m. splenius cervicis* арасында орналасып, *n. accessorius* пен *n. hypoglossus* және *tractus sympathicus*-пен анастомозданады. Өрімді алдыңғы жағынан *m. sternocleidomastoideus* жауып тұрады. Өрімнен шығатын тармақтар терілік, бұлшықеттік және аралас болып бөлінеді.

1. Кіші шүйде нерві, *n. Occipitalis minor* екінші және үшінші мойын нервтерінен түзіліп *m. Sternocleidomastoideus* артқы жиегіне бағыттанып, бұлшықеттен шыққан соң екі тармаққа бөлінеді .
2. Үлкен құлақ нерві *n. auricularis magnus* , мойын өрімінің ең ірі нерві басталып *m. Sternocleidomastoideus* артқы жиегімен жүріп, оны кіші шүйде нервтен төмен орап бұлшықеттің сыртқы бетіне шығады.
3. Мойынның көлденең нерві, *r. transversus colli* немесе мойынның терілік нерві, *n. cutaneus colli* түзіледі , ол жоғарыда көрсетілген нерв сияқты *m. sternocleidomastoideus* артқы жиегіне бағыттанып , жиектен шыққан соң , оны орап, аталған бұлшықеттің сыртқы бетімен көлденең бағытта және төсбұғана-еміздіктері бұлшықет пен *m. Platysma* арасында алға жүреді.

Шейное сплетение

Находится под грудино-ключично-сосцевидной мышцей

Образовано передними ветвями четырёх верхних шейных спинномозговых нервов

Ветви: 1 – малый затылочный нерв
2 – большой ушной нерв
3 – поперечный нерв шеи
4 – мышечные ветви
5 – надключичные нервы
6 – диафрагмальный нерв

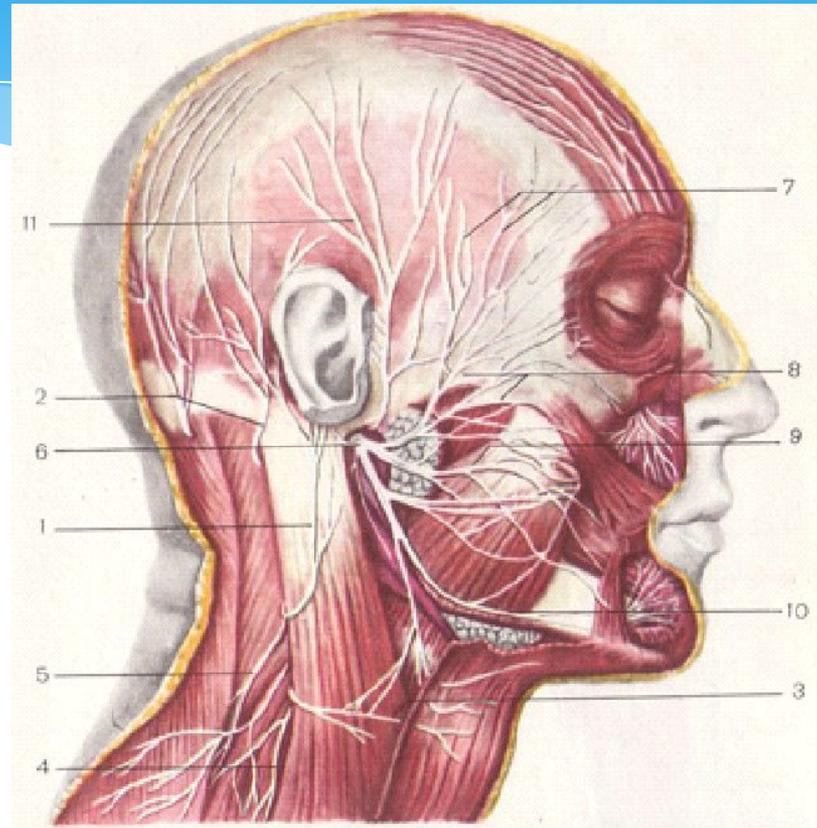
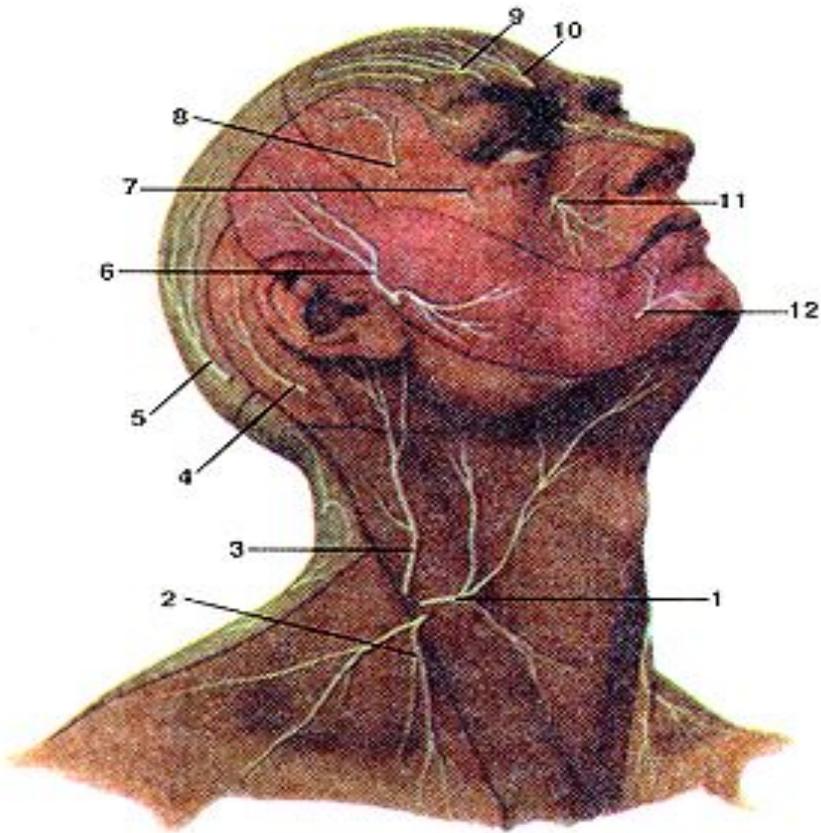

Рисунок 4. Шейное сплетение и лицевой нерв.

Шейное сплетение

Ветви: 1 – малый затылочный нерв

2 – большой ушной нерв

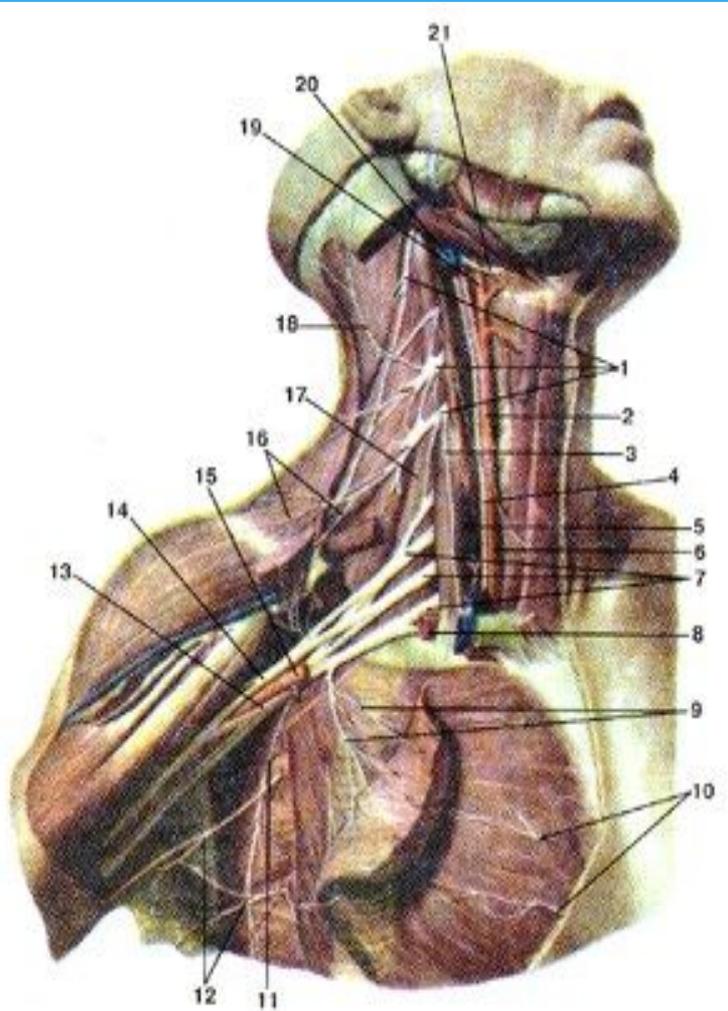
3 – поперечный нерв шеи

4 – мышечные ветви

5 – надключичные нервы

6 – диафрагмальный нерв

Плечевое сплетение

Находится в области подключичной артерии

Образовано передними ветвями четырёх нижних шейных и первым грудным спинномозговым нервом

Ветви: 1 – подмышечный нерв

2 – мышечно-кожный нерв

3 – срединный нерв

4 – локтевой нерв

5 – лучевой нерв

6 – медиальный кожный нерв плеча

7 – медиальный кожный нерв предплечья

Иық өрімі

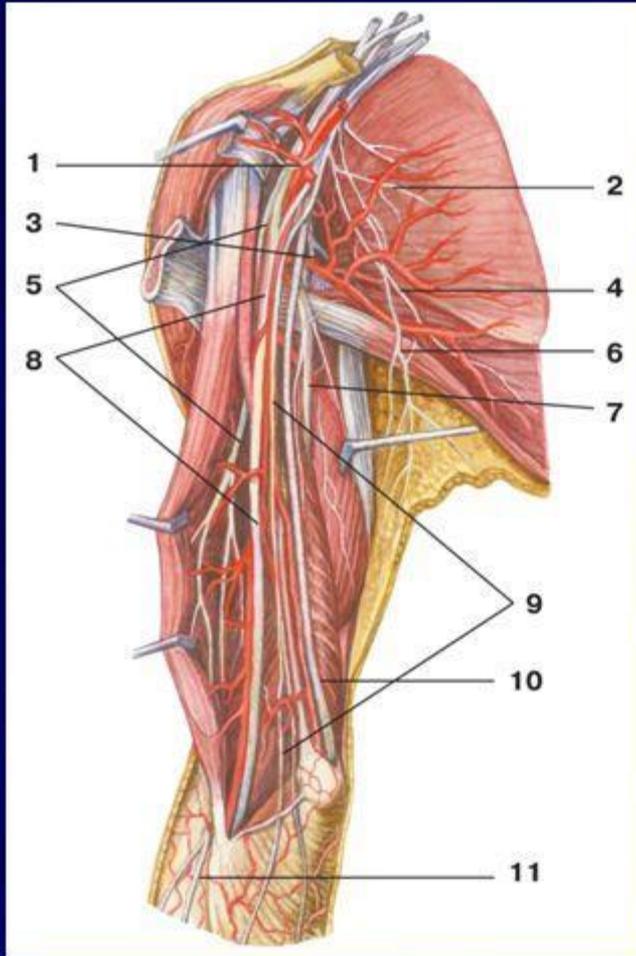
Иық өрімі, *plexus brachialis*, төрт төменгі мойын нервтерінен және бірінші кеуде (Th) нервісінің үлкен бөлігінен құралады; көбіне Су-ден жіңішке тармақ косылады. Иық өрімі алдыңғы және ортаңғы сатылық бұлшықеттер аралығынан бұғана үсті шұңқырына шығып, *a. subclavia*-дап жоғары және артқа қарай орналасады. Одан қолтық шұңқырына баратын және *a. axillaris-ii* үш жуан нерв будасы пайда болады: латералды жағынан (латералды буда), медиалды жағынан (медиалды буда) және артерия артынан (артқы буда).

Өрімде бұғана үсті, *pars supraclavicularis* және бұғанаасты, *pars infraclavicularis* бөліктерін ажыратады. Шеткі тармақтар қысқа және ұзын болып бөлінеді. Қысқа тармақтар өрімнің бұғанаүсті бөлігінің түрлі жерлерінен шығып, ішінара мойын, сондай-ақ иық белдеу (*m. trapezius*-ті қоспағанда) мен иық буыны бұлшықеттерін нервтендіреді. Ұзын тармақтар жоғарыда аталған үш будадан пайда болып, қолды бойлай өтіп, оның бұлшықеттері мен терісін нервтендіреді.

Қысқа тармақтар. 1. *N. dorsalis scapulae* (Су-ден) жауырынның медиалды жиегін бойлай өтеді. Ол *m. levator scapulae* және *mm. rhomboides*-ні нервтендіреді.

Ұзын тармақтар. Олардың ішінен алдыңғы тармақтарды - бүккіштер мен пронаторлар үшін *nn. musculocutaneus, medianus et ulnaris*-ті және артқы тармақтарды - жазғыштар мем супинаторлар үшін *n. radialis*-хі бөліп көрсетуге болады.

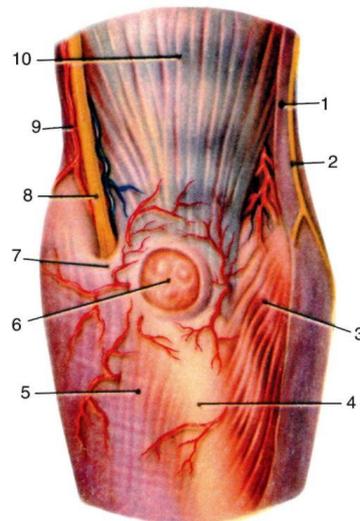
Иық өрімі

- 1 — сыртқы кеуде өрімі;
- 2 — жауырын асты жүйкесі;
- 3 — подкрыльцовый нерв;
- 4 — кеуде өрімі;
- 5 — бұлшықет тері жүйкесі;
- 6 — тері асты ішкі жүйкесі;
- 7 — шыбық жүйкесі;
- 8 — ортаңғы жүйке;
- 9 — иық белдеуінің тері асты ішкі жүйкесі;
- 10 — шынтақ жүйкесі;
- 11 — иық белдеуінің сыртқы тері асты жүйкесі

Локтевой нерв (n. ulnaris)

Локтевой нерв (n. ulnaris) на плече ветвей не отдает. На предплечье отдает ветви к локтевому суставу, локтевому сгибателю запястья и части глубокого сгибателя пальцев. Проходит по sulcus ulnaris. Иннервирует кожу медиальной поверхности IV и V пальцев, мышцы возвышения мизинца, межкостные мышцы, III и IV червеобразные мышцы, приводящую мышцу большого пальца и глубокую головку короткого сгибателя большого пальца.

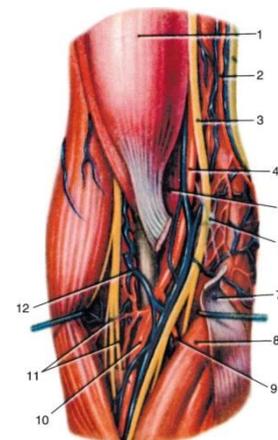
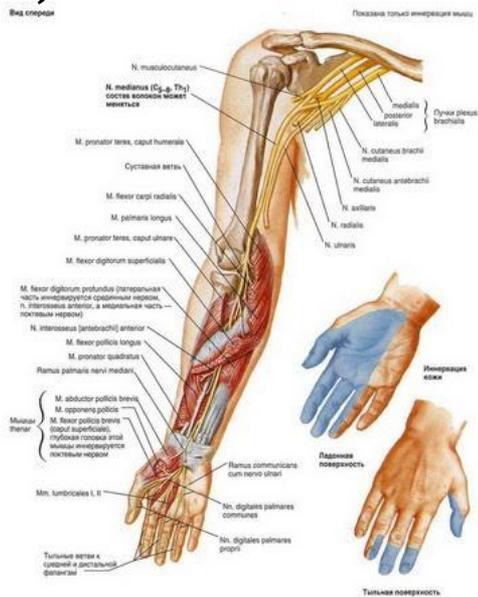
Лучевой нерв (*n. radialis*)

Лучевой нерв (*n. radialis*) иннервирует задние группы мышц плеча и предплечья, кожу задней и нижнелатеральной поверхности плеча, кожу задней поверхности предплечья, кожу тыльной поверхности I, II и наружной стороны III пальцев. Проходит в *canalis n. radialis* на плече и в *sulcus radialis* предплечья.

Срединный нерв (*n. medianus*)

Срединный нерв (*n. medianus*) на плече ветвей не отдает. На предплечье нерв отдает ветви к передней группе мышц, за исключением локтевого сгибателя запястья и медиальной половины глубокого сгибателя пальцев, которые иннервируются локтевым нервом. На кисти срединный нерв делится на 3 **общих ладонных пальцевых нерва** (*nn. digitales palmares communes*).

Мышечно-
кожный
нерв

Лучевой нерв

Срединный
нерв

Срединный
кожный
нерв

Локтевой
нерв

Срединный
кожный
нерв

Локтевой
нерв

Мышечно-
кожный
нерв

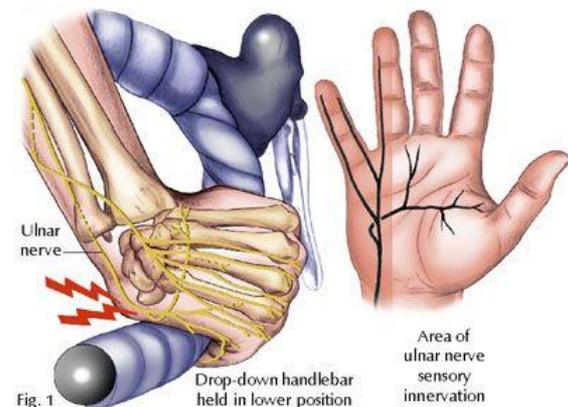
Лучевой
нерв

Срединный
нерв

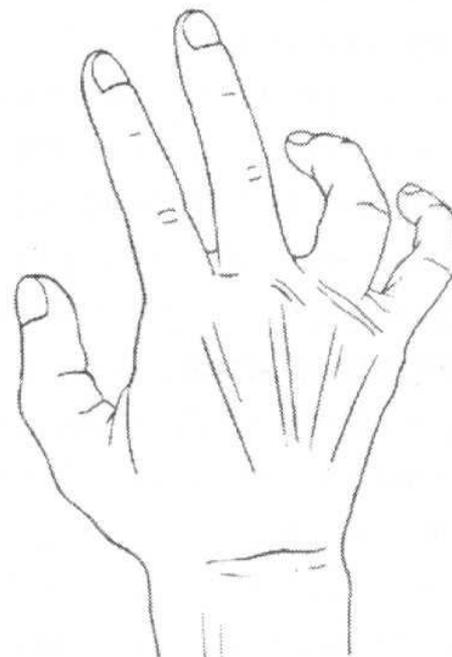
Локтевой нерв

Одно из наиболее распространенных повреждений верхней конечности у велосипедистов – это так называемый «**рулевой паралич**» или **локтевая нейропатия** или нейропатия Гийона. **Локтевой нерв** проходит на кисть через узкий канал запястья, который называется каналом Гийона. На кисти ветви локтевого нерва иннервируют кожу мизинца и внутренней поверхности безымянного пальца, а также ряд мышц: межкостные мышцы, которые разгибают и разводят пальцы в стороны, и мышцу приводящую большой палец.

Причинами развития «рулевого паралича» являются: длительное удержание однообразного захвата руля, переразгибание кисти в запястье, перенос массы тела на руки. Способствовать могут тряская езда, недостаточное потребление жидкости (как результат - сгущение крови и нарушение микроциркуляции). В результате нерв перерастягивается, нарушается его питание.

«Когтистой, птичьей лапы» при поражении локтевого нерва

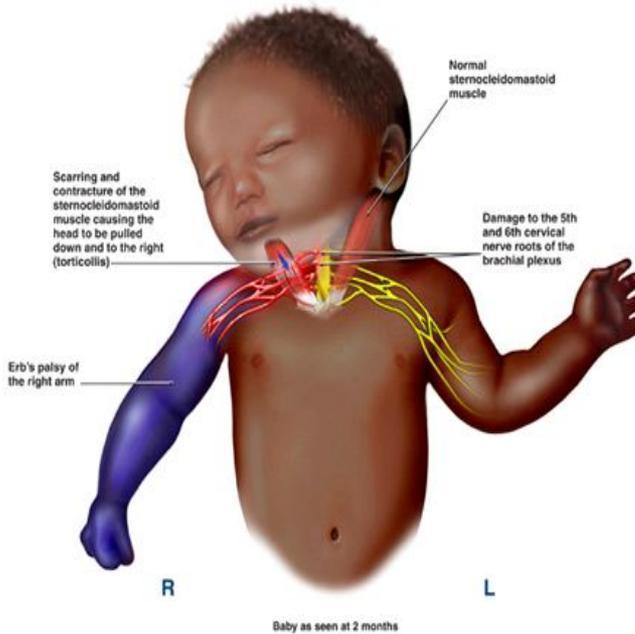
Лучевой нерв

Поражение лучевого нерва возникает при глубоком сне, что может быть связано с опьянением или усталостью. Это так называемый *сонный паралич*. Также невралгия лучевого нерва может возникать под воздействием длительного его сдавления костылем или жгутом в результате переломов плечевой кости. В некоторых случаях невралгия лучевого нерва может возникать вследствие неправильной техники проведения инъекции в наружную поверхность плеча, что может иметь место при аномальном расположении нерва.

«Свисающая» кисть при поражении лучевого нерва.

Симптом свисающей кисти (ластовидной кисти, тюленьей лапки) может свидетельствовать о повреждении нижних шейных сегментов (паралич Дежерин-Клюмпке). Кратковременное свисание кисти возможно у клинически здоровых новорожденных. В последнем случае при пассивном покачивании кисти (врач держит руку ребенка указательным и большим пальцами за запястье) она быстро принимает физиологическое положение.

- Параличи руки у новорожденных впервые были описаны Стелли в 1746 году и позднее, в 1871 году Данье. В 1872 г. Дюшен представил все данные по этому вопросу в обобщенном виде, связал возникновение параличей руки с родовой травмой и впервые предложил называть их «акушерскими параличами».

Срединный нерв

«Рука проповедника» или «рука акушера»

Синдромом запястного канала, туннельным синдромом, ночными парестезиями. Его причиной является поражение срединного нерва на уровне запястья вызванное компрессией (перезжатием) нерва.

«Обезьянья» кисть при поражении срединного нерва.

- Симптом обезьяньей кисти - приведение большого пальца к ладонной поверхности при флексорном положении II-V пальцев. Встречается при перинатальных поражениях ЦНС различного генеза. Может способствовать замедленному развитию тонкой моторики.

- Необычное положение пальцев рук может служить дополнительным критерием диагностики некоторых хромосомных болезней.

При **синдроме Патау** (трисомия по 13-й хромосоме) нередко II- IV пальцы находятся в положении флексии и частично перекрыты согнутыми большим пальцем и мизинцем.

У 65% больных с **синдромом Эдвардса** (трисомия по 18-й хромосоме) III-IV пальцы находятся в положении флексии, а их перекрывают указательный палец и мизинец.

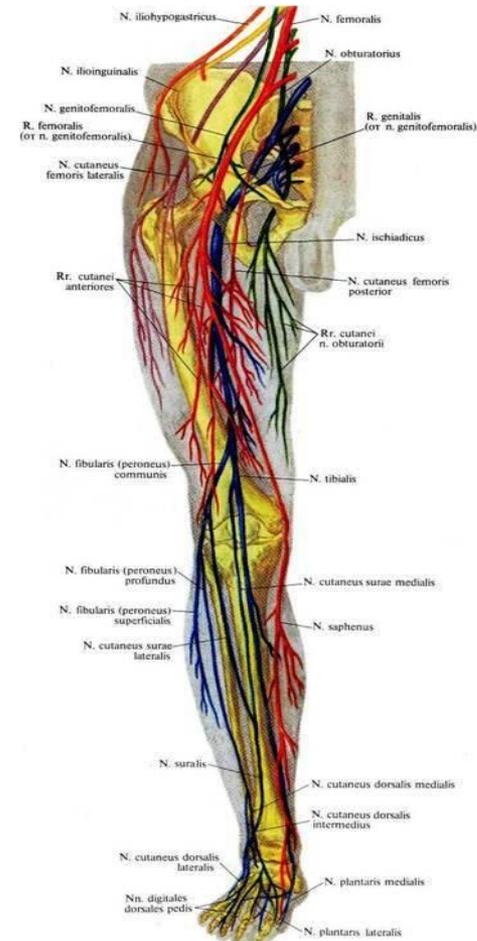
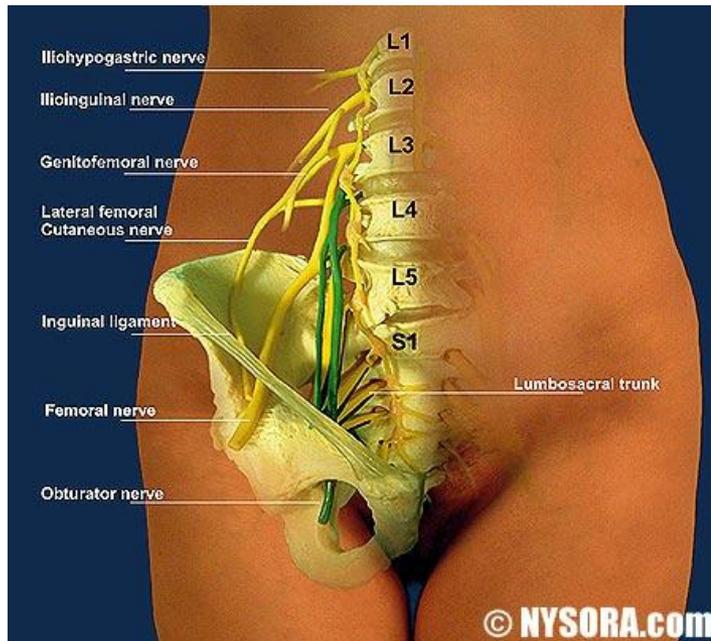

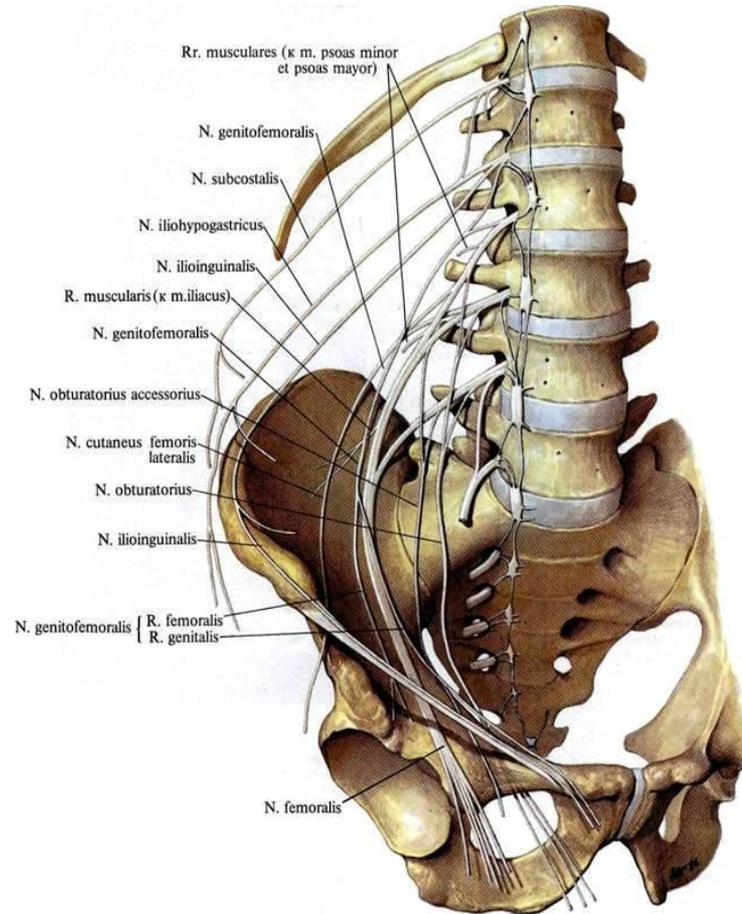
Таблица 1. Наиболее распространенные формы туннельных синдромов руки

Туннели срединного нерва	<i>Синдром запястного канала</i> (запястье) – туннельный синдром запястного канала, синдром карпального канала
	<i>Пронаторный синдром</i> (синдром круглого пронатора (в/3 предплечья) – синдром Сейфарта, паралич новобрачных, паралич медового месяца, паралич влюбленных
	<i>Супракондиллярный синдром</i> (н/3 плеча) – синдром ленты Стразера, синдром Кулона, Лорда и Бедосье
Туннели локтевого нерва	<i>Синдром Гюйона</i> (ладонь) – ульнарный туннельный синдром запястья, синдром ложа Гюйона, компрессионно-ишемическая невропатия дистальной части локтевого нерва
	<i>Синдром кубитального канала</i> (локоть) – компрессионная невропатия локтевого нерва в кубитальном канале, кубитальный туннельный синдром, поздний ульнарно-кубитальный травматический паралич
Туннели лучевого нерва	<i>Синдром компрессии лучевого нерва</i> (в области подмышечной впадины) – «костыльный паралич»
	<i>Синдром компрессии лучевого нерва</i> (на уровне средней трети плеча) – синдром спирального канала, синдром «ночного субботнего паралича», «парковой скамейки», «лавочки»
	<i>Синдром компрессии лучевого нерва</i> (в подлоктевой области) – теннисный локоть, синдром супинатора, синдром Фрозе, синдром Томсона–Копелля, синдром «локоть теннисиста», компрессионная невропатия глубокой (задней) ветви лучевого нерва в подлоктевой области

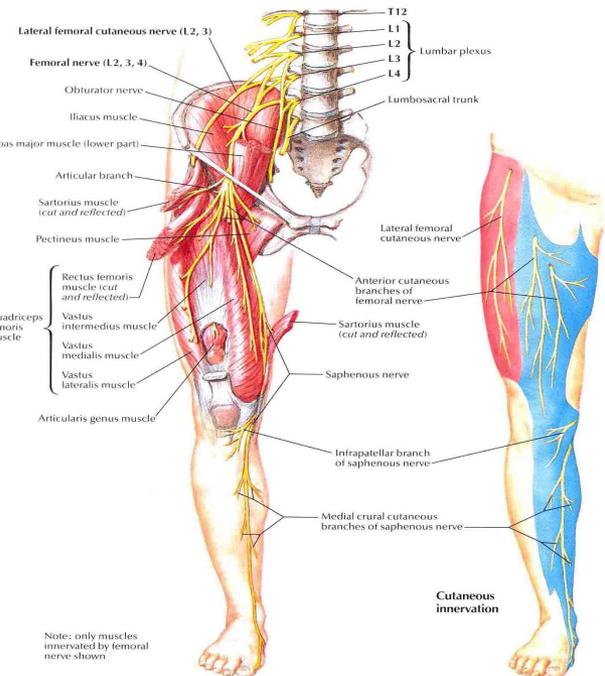
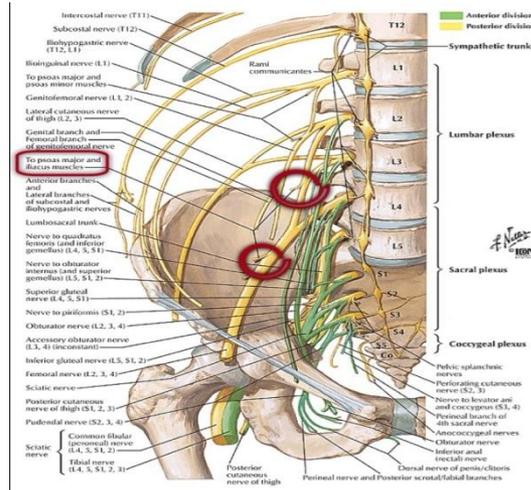
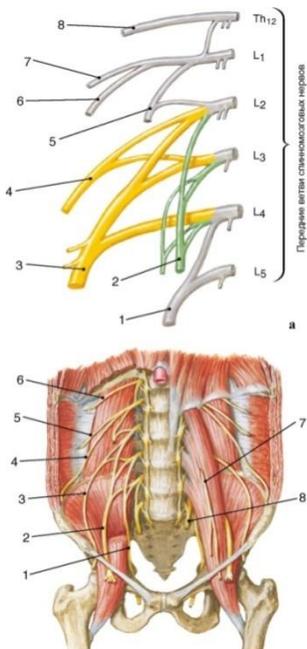
Поясничное сплетение

Поясничное сплетение, **plexus lumbalis**, образуется из передних ветвей трех верхних поясничных нервов и верхней части IV, а также веточки от XII межреберного нерва.

Поясничное сплетение дает начало **бедренному нерву** и ряду более тонких нервных стволов, обеспечивающих чувствительную иннервацию передней, наружной и внутренней поверхностей бедра, частично области ягодицы, лобка, мошонки и большой половой губы, а также иннервацию мышц, участвующих в разгибании голени, сгибании и приведении бедра и др.

Ветви поясничного сплетения:

Подвздошно-подчревный нерв (*n. iliohypogastrics*) иннервирует кожу над большим вертелом бедренной кости и в области поверхностного пахового кольца.

Подвздошно-паховый нерв (*n. ilioinguinalis*) отдает мышечные ветви к мышцам брюшной стенки, к коже мошонки или больших половых губ.

Бедренно-половой нерв (*n. genitofemoral*) иннервирует семенной канатик, оболочки яичка и кожу бедра ниже паховой складки.

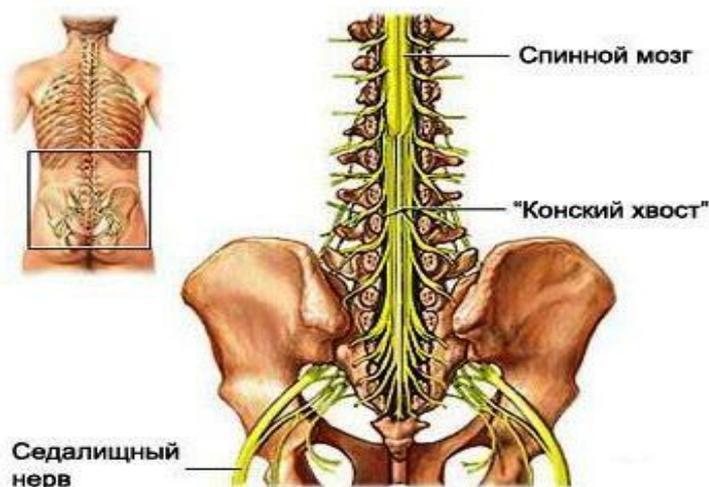
Латеральный кожный нерв бедра (*n. cutaneus femoris lateralis*) иннервирует кожу латеральной поверхности бедра.

Бедренный нерв (*n. femoralis*) отдает ветви к передней группе мышц бедра и частично к медиальной. Кожные ветви иннервируют переднемедиальную поверхность кожи бедра. Одна из кожных ветвей - подкожный нерв (*n. saphenus*), пройдя через приводящий канал, иннервирует кожу переднемедиальной поверхности голени.

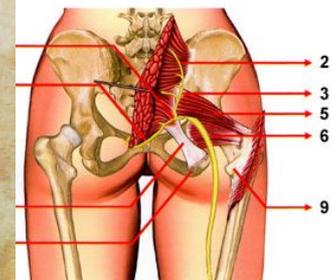
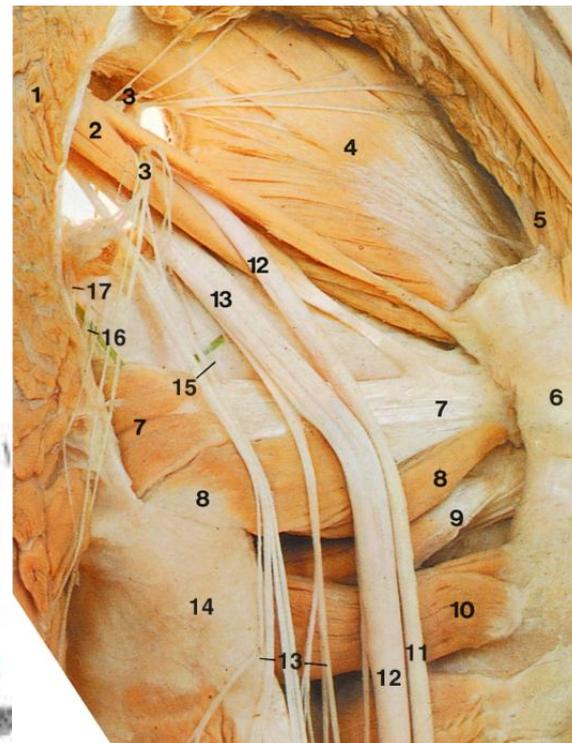
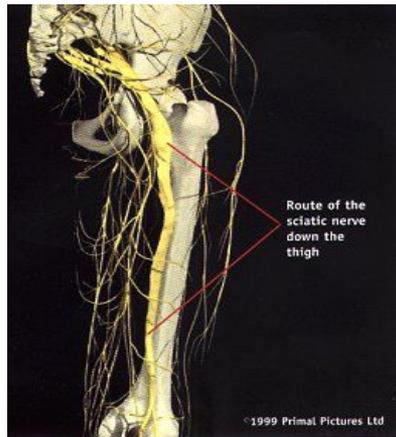
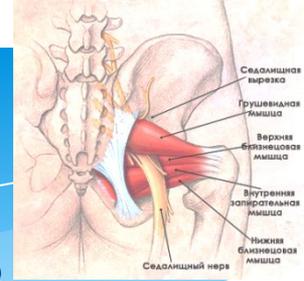
Запирательный нерв (*n. obturatorius*) проходит через одноименный канал, иннервирует запирательные мышцы и мышцы медиальной группы бедра, отдает ветви к тазобедренному суставу и коже медиальной поверхности бедра.

Крестцовое сплетение (*plexus sacralis*)

Крестцовое сплетение образуется передними ветвями спинномозговых нервов, отходящих от **L5 - S4**, частично от **L4** сегментов спинного мозга. Крестцовое сплетение обеспечивает иннервацию мышц задней поверхности бедра, голени, стопы, ягодичных мышц, отводящих мышц бедра, а также мышц промежности, чувствительную иннервацию промежности, половых органов, ягодиц, задней поверхности бедра, голени стопы.

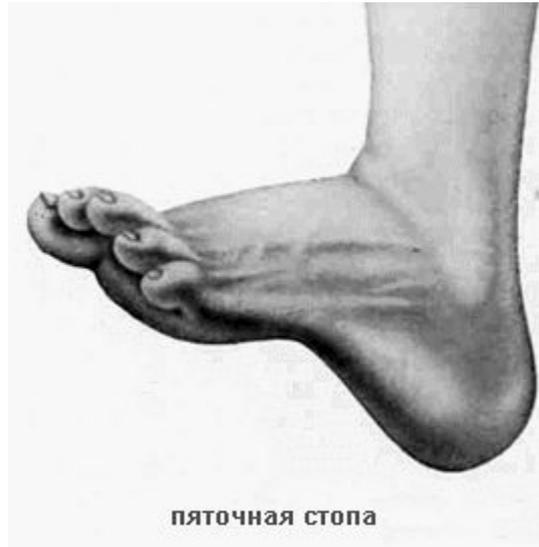

Седалищный нерв (n. ischiadicus) - это смешанный по функциям (отвечает и за движение и чувствительность) нерв. Самый мощный нерв (седалищный нерв) человеческого тела, состоящий из волокон L5, S1, S2, S3 – спинальных нервов

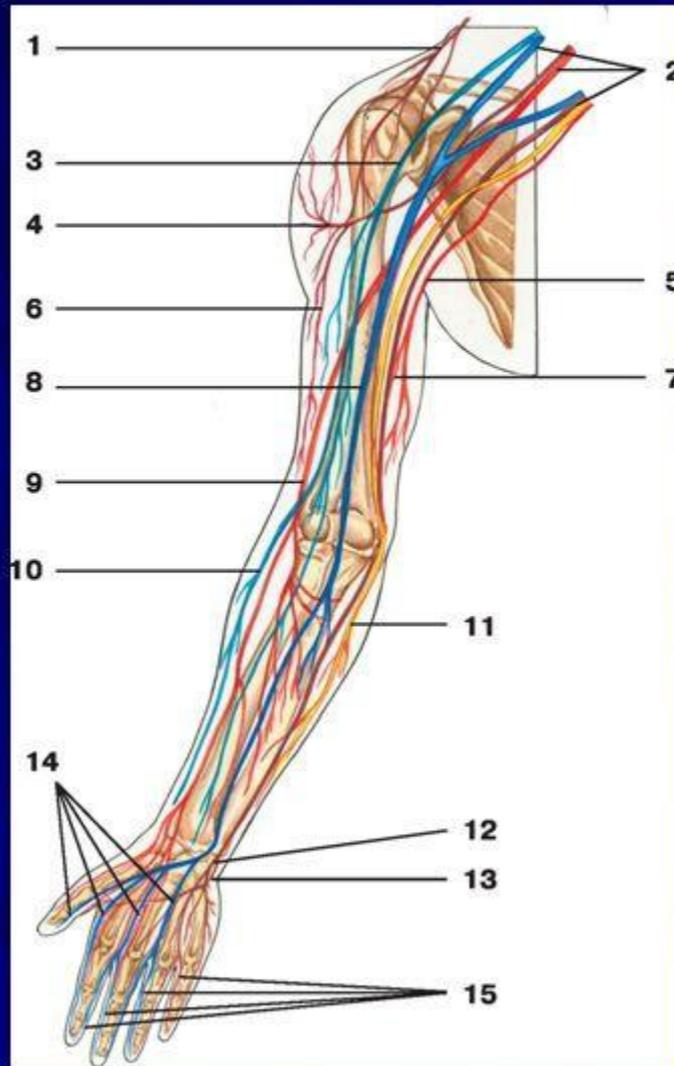

Большеберцовый нерв (*Nervus tibialis*)

Пяточная стопа — *pes calcaneus* — развивается при параличе трехглавой мышцы голени; в результате у больных с пяточной стопой отсутствует (или же резко ослаблено) активное сгибание стопы.

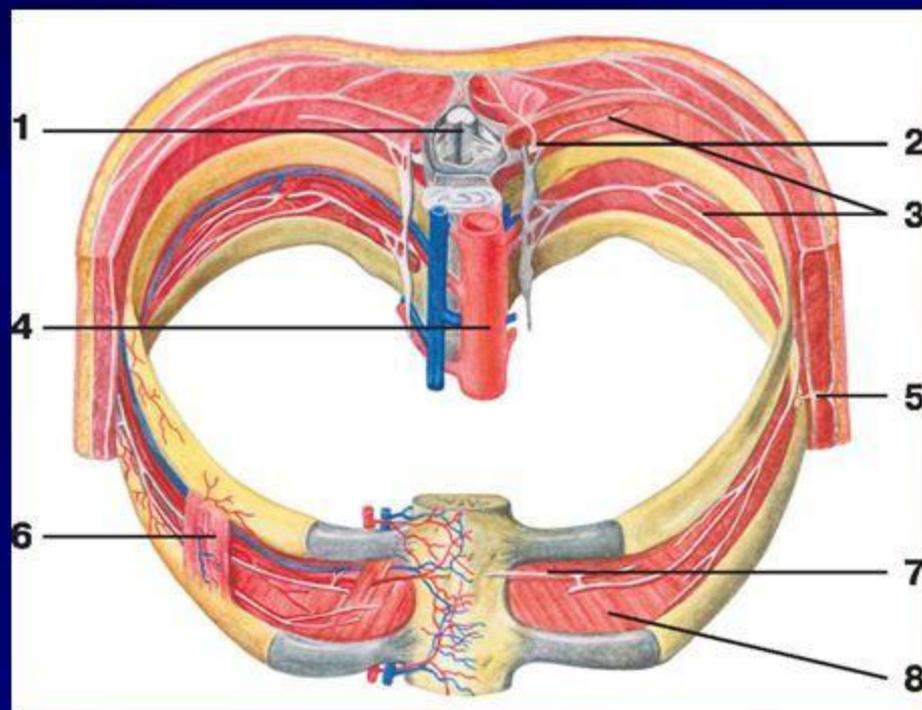

Қол жүйкелері

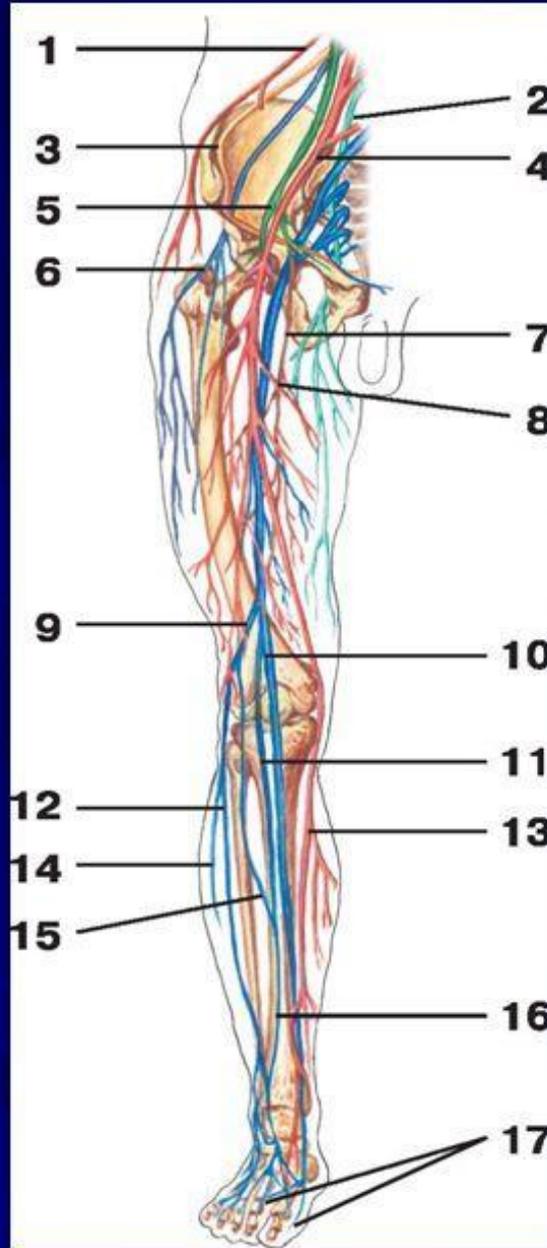
- 1 — бұғана үсті жүйкесі;
- 2 — иық өрімі;
- 3 — бұлшықет тері асты жүйкесі;
- 4 — подкрыльцовый нерв;
- 5 — иықтың тері асты ішкі жүйкесі;
- 6 — иықтың тері асты сыртқы жүйкесі;
- 7 — шынтақ жүйкесі;
- 8 — ортаңғы жүйке;
- 9 — шыбық жүйкесі;
- 10 — иық белдеуінің латераль тері асты жүйкесі;
- 11 — иық белдеуінің медиал тері асты жүйкесі;
- 12 — шынтақ жүйкесінің беткейдегі тармақтары;
- 13 — шынтақ жүйкесінің тереңдегі тармақтары;
- 14 — ортаңғы алақан-саусақ жүйкелері;
- 15 — меншікті алақан-саусақ жүйкелері

Қабырғааралық жүйкелер

- 1 — жұлын;
- 2 — жұлын жүйкесі;
- 3 — орталық қабырғааралық жүйкелер;
- 4 — көкірек қолқасы;
- 5 — тері асты латераль кеуде тармақтары;
- 6 — сыртқы қабырғаралық бұлшықет;
- 7 — тері асты медиал кеуде тармақтары;
- 8 — ішкі тері асты бұлшықет

Аяқ жүйкелері

- 1 — подвздошно-подчревный нерв;
- 2 — жапқыш жүйке;
- 3 — подвздошно-паховый нерв;
- 4 — сан жүйкесі;
- 5 — сан-жыныс жүйкесі;
- 6 — санның латераль жүйкесі;
- 7 — отырықшы жүйке;
- 8 — санның артқы жүйкесі;
- 9 — жалпы кіші сан жүйкесі;
- 10 — үлкен сан жүйкесі;
- 11 — балтырдың медиал жүйкесі;
- 12 — тереңдегі санның кіші жүйкесі;
- 13 — тері асты жүйке;
- 14 — беткейдегі санның кіші жүйкесі;
- 15 — балтырдың латераль жүйкесі;
- 16 — балтыр аяқ басы жүйкесі;
- 17 — табан жүйкелері

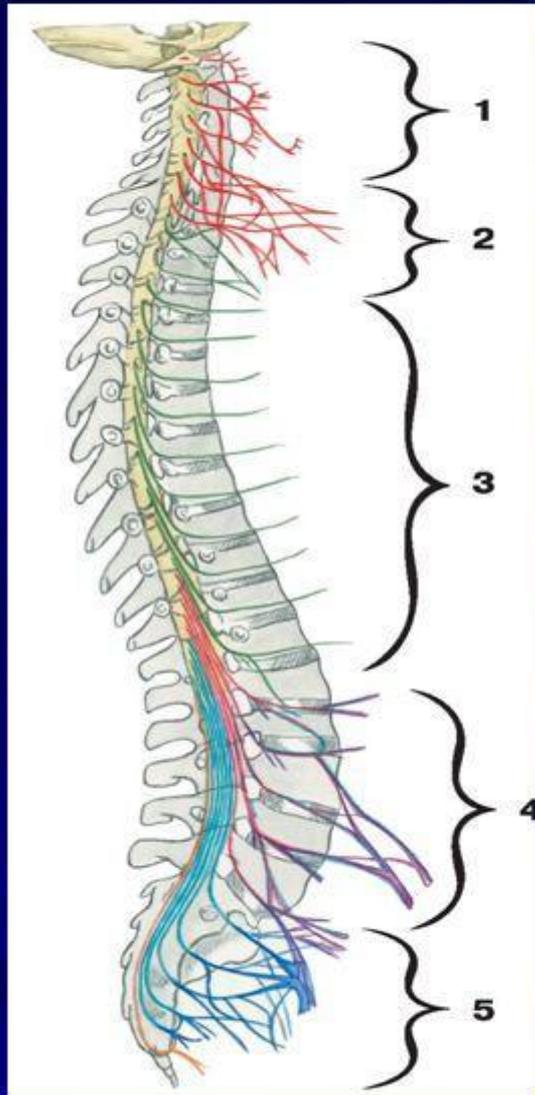
Бел-сегізкөз өрімі

Бел, сегізкөз және құйымшақ нервтерінен бел-сегізкөз өрімі, plexus lumbosacralis, түзіледі. Бұл бел, сегізкөз және құйымшақ болып және бөліктерге немесе өрімдерге бөлінеді.

Бел өрімі

Бел өрімі, plexus lumbalis, үш жоғарғы бел нервтерінің алдыңғы тармақтарынан және IV нервтің жоғарғы бөлігінен, сондай-ақ XII қабырғааралық нерв тармақтарынан түзіледі. Бұл өрім бел омыртқаларының көлденең өсінділері алдында қабатында жайғасып, бірқатар тармақтар береді. Олардың бір бөлігі осы бұлшықеттің латералды жиегінен, бір бөлігі медиалды жиегінен шығып, бір бөлігін оны тесіп өтіп, оның алдыңғы бетінен шығады.

Жұлын өрімдері

- 1 — мойын өрімі;
- 2 — иық өрімі;
- 3 — қабырғааралықжүйкелер;
- 4 — бел өрімі;
- 5 — сегізкөз өрімі

Сегізкөз өрімі

Сегізкөз өрімі, *plexus sacralis*, өрімдердің ішіндегі ең маңыздысы, IV (төменгі бөлігі) және V бел нерві алдыңғы тармақтарынан және сегізкөз алдыңғы тесіктерінен шығатын төрт сегізкөз нервтерінің (S₁ - S₄) дәл осындай тармақтарынан құралады. Өрім нервтері бір-бірімен қосылып, *foramen infrapiriforme* арқылы жамбас астау қуысынан шығатын шонданай нервінің жуан сабауын түзеді, Сегізкөз өрімінен шығатын тармақтар қысқа және ұзын болып бөлінеді. Қысқа тармақтар аяқ-бел аймағын, ал ұзын тармақтар оның бел өрімі тармақтарымен жабдықталған бөлігінен қоспағанда бүкіл аяқты нервтендіреді.

Құйымшақ өрімі

Құйымшақ өрімі, *plexus coccygeus*, V сегізкөз және құйымшақ нервтерінің алдыңғы тармақтарынан құрылады. Одан жіңішке *nn. apococcygei* шығып, құйымшақ нервінің артқы тармағымен қосылып, құйымшақ ұшы жанындағы теріде тармақталады. Құйымшақ өрімі *m. coccygeus* сіңірлі бөлігінің алдыңғы бетінде және *lig. sacrospinale* орналасады; ол жыныстық өріммен және симпатикалық сабаудың соңғы бөлімімен байланысады. Құйымшақ өрімінің тармақтары:

1. Бұлшықеттік тармақтар, *rami musculares*, *m. coccygeus*, *m. levator ani*, *m. sacrococcygeus anterior* бағытталады.
2. Артқы өтіс-құйымшақ нервтері, *nn. apococcygei*, үштен бесеу мөлшерінде жіңішке тармақтар, құйымшақ бұлшықетінің алдыңғы беті бойымен, аталмыш бұлшықетпен және *m. levator ani* арасында, құйымшақ ұшында жүріп, теріге кіріп, артқы өтіске дейін құйымшақ аймағында тармақталады.